

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра **економічної теорії, менеджменту і адміністрування**

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«ОРГАНІЗАЦІЙНІ СТРУКТУРИ УПРАВЛІННЯ»

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова, чи вибіркова)

Освітньо-професійна програма **«Менеджмент організацій і адміністрування»**

(назва програми)

Спеціальність **073 – Менеджмент**

(вказати: код, назва)

Галузь знань **07 – Управління та адміністрування**

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

(вказати: перший (бакалаврський) / другий (магістерський) / третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: **кандидат економічних наук, асистент**

Бойда Світлана Василівна

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача: <https://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/bojda-svitlana-vasylivna?preview=true>

Контактний тел.: **+380-50-191-20-16 (Viber, Telegram)**

E-mail: s.boyda@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle:

Консультації:

Онлайн-консультації: за попередньою домовленістю.

Google Meet: <https://meet.google.com/ctn-skvn-qns>

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Організаційні структури управління» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 073 – Менеджмент галузі знань «Управління та адміністрування».

Навчальна дисципліна призначена для з'ясування теоретичних основ і практичних навичок виявлення загальних закономірностей, принципів формування, функціонування та розвитку системи управління організацією.

2. Мета навчальної дисципліни.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Організаційні структури управління» є формування у студентів системних знань і розуміння концептуальних основ системного управління організаціями, оцінювання стану та перспектив їх розвитку, прийняття адекватних управлінських рішень.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Організаційні структури управління» є:

- вивчення теоретичних положень побудови організаційних структур управління;
- освоєння методології вибору оптимальних варіантів управління підприємством;
- оволодіння практичними підходами до формування організаційної структури управління підприємством;
- набуття навичок формування оптимальної організаційної структури управління в організаціях в умовах України.

Набуття навичок системного управління організаціями є сьогодні одним із критеріїв підготовки фахівців-професіоналів, які здатні передбачати, своєчасно виявляти та успішно вирішувати нагальні проблеми функціонування і розвитку організацій.

3. Пререквізити. «Менеджмент», «Економіка підприємства», «Розробка та прийняття управлінських рішень», «Операційний менеджмент».

4. Результати навчання. У результаті вивчення курсу студенти повинні набути:

Знання:

ЗН1. Концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання.

Уміння:

УМ1. Поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання.

Комунікації:

К2. Збір, інтерпретація та застосування даних.

Автономія та відповідальність:

АВ1. Управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами.

5. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент» (освітня програма «Менеджмент організацій і адміністрування») вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання.

Загальні та фахові компетентності.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Результати навчання

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни «Організаційні структури управління»												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	Вид підсумкового контролю
Денна	III	V	4,0	120	2	30	30	0	0	60	0	залік
Заочна	III	V	4,0	120	2	8	4	0	0	108	0	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо- го	у тому числі					усьо- го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Суть і види організаційних структур управління підприємством												
Тема 1. Предмет, завдання та зміст дисципліни «Організаційні структури управління».	10	2	2			6	12	2				10
Тема 2. Лінійна організаційна структура управління.	10	2	2			6	12	2				10
Тема 3. Функціональна організаційна структура управління.	16	4	4			6	12	2				10
Тема 4. Матрична структура управління.	14	4	4			6	12		2			10
Тема 5. Дивізійна організаційна структура управління.	10	2	2			6	12					12
Разом за ЗМ1	60	14	14			30	60	6	2			52

Змістовий модуль 2. Сучасні тенденції розвитку організаційних структур управління											
Тема 6. Органи управління підприємств різних організаційно-правових форм.	13	4	4			6	12				12
Тема 7. Критерії ефективності управління сучасними бізнес-організаціями.	13	4	4			6	12	2			10
Тема 8. Організаційна структура служби економічної безпеки підприємства.	10	2	2			6	12				12
Тема 9. Методи формування організаційної структури інноваційно-активного підприємства.	14	4	4			6	12		2		10
Тема 10. Оптимізація організаційних структур вітчизняних підприємств.	10	2	2			6	12				12
Разом за ЗМ 2	60	16	16			30	60	2	2		56
Усього годин	120	30	30			60	120	8	4		108

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Ситуаційний менеджмент» направлена на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає наступні види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносилися на самостійне опрацювання, а також виконання індивідуального завдання у вигляді доповіді або есе та презентації результатів виконаного завдання.

№	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Предмет, завдання та зміст дисципліни «Організаційні структури управління». Еволюція організаційних структур управління.	6	10
2	Тема 2. Лінійна організаційна структура управління. Переваги та недоліки лінійної структури управління.	6	10
3	Тема 3. Функціональна організаційна структура управління. Переваги та недоліки функціональної структури управління.	6	10
4	Тема 4. Матрична структура управління. Переваги та недоліки матричної структури управління.	6	10
5	Тема 5. Дивізійна організаційна структура управління. Переваги та недоліки дивізійної структури управління.	6	12

6	Тема 6. Органи управління підприємств різних організаційно-правових форм. Особливості управління холдинговими компаніями в Україні.	6	12
7	Тема 7. Критерії ефективності управління сучасними бізнес-організаціями. Сучасні концепції ефективності управління підприємством.	6	10
8	Тема 8. Організаційна структура служби економічної безпеки підприємства. Роль служби економічної безпеки у забезпеченні економічної безпеки підприємства.	6	12
9	Тема 9. Методи формування організаційної структури інноваційно-активного підприємства. Механізм управління інноваційно-активними підприємствами.	6	10
10	Тема 10. Оптимізація організаційних структур вітчизняних підприємств. Критерії удосконалення організаційних структур підприємства.	6	12
		60	108

Індивідуальне навчально-дослідне завдання студента (ІНДЗ) є видом позааудиторної роботи студента навчального чи навчально-дослідницького характеру, яке виконується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу. ІНДЗ виконується за власною ініціативою, бажанням студента, крім обов'язкових видів контролю. Студенти самостійно обирають тему ІНДЗ з тематичного переліку. Виконання ІНДЗ дає можливість студентам отримати додаткові бали з метою поліпшення результатів поточного контролю або отримання оцінки за підсумковим контролем автоматично.

Тематика індивідуальних навчально-дослідних завдань

Назва теми
1. Теоретичні аспекти побудови оптимальної організаційної структури управління підприємством.
3. Формування організаційної структури управління персоналом.
3. Формування організаційно-інноваційної структури управління підприємством.
4. Оцінка стратегічного протистояння підприємств-конкурентів.
5. Характеристика управління з позиції динаміки і статичності.
6. Поняття та принципи формування механізму управління.
7. Аналіз ділової активності підприємства.
8. Тенденції циклічного розвитку організації.
9. Механізм розгортання кризи на підприємстві.
10. Механізм управління конкурентоспроможністю підприємства.
11. Диверсифікація ситуаційного управління: типологія та вибір альтернатив.
12. Удосконалення антикризового управління підприємством.
13. Проблема вибору організаційної структури управління малим підприємством.
14. Діагностика ефективності системи управління організацією.
15. Ідентифікація ознак прихованого, умисного та фіктивного банкрутства.
16. Сучасні системи управління персоналом.
17. Роль стратегії і тактики в системі менеджменту ситуацій.
18. Сутність процесу реструктуризації на підприємстві.
19. Економічна сутність санації підприємства.
20. Поняття технології ситуаційного управління.

21. Технологічна схема процесу управління в проблемній ситуації.
22. Технологія розробки та реалізації управлінських рішень.
23. Реінжиніринг як метод подолання кризових явищ.
24. Порівняльний аналіз різних типів організаційних структур управління.
25. Інновації як процес оновлення виробництв, апарату та методів управління.
26. Сутність, природа та класифікація управлінських ризиків.
27. Управління ризиком в системі менеджменту ситуацій.
28. Системний підхід до аналізу організаційних структур управління підприємствами.
29. Формування механізму управління організаційними змінами на підприємстві.
30. Основні шляхи та методи зниження ризику в діяльності підприємства.

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Освітні технології, що використовуються для викладання курсу:

1. Лекції, під час яких розкриваються основні теоретичні концепції та принципи організаційних структур управління з використанням презентацій та інших візуальних засобів для кращого засвоєння матеріалу.

2. Групові та індивідуальні завдання з аналізу реальних економічних ситуацій, підприємств та організацій, що сприяють розвитку навичок командної роботи та співпраці та навчають застосовувати отримані знання у практичних ситуаціях

3. Кейс-студії - детальний аналіз реальних бізнес-ситуацій, які вимагають креативного мислення та прийняття рішень. Викладач використовує кейси з різних галузей бізнесу, де студентам слід дати відповіді на питання до кейсу та/або виконати відповідні завдання.

4. Використання таких технологій, як онлайн-курси, неформальні бізнес-курси, що сприяють підтримці навчання. Вони дозволяють студентам мати доступ до матеріалів у будь-який час, виконувати завдання та поглиблювати свої знання.

Під час навчальних занять використовуються традиційні та інтерактивні методи навчання:

- МН 1 – лекція-візуалізація;
- МН 4 – семінар-дискусія;
- МН 5 – семінар-діалог;
- МН 6 – виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- МН 7 – аналіз і рішення ситуативних професійних завдань (Case study);
- МН 8 – робота з тестами;
- МН 9 – робота в групах;
- МН 12 – дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Види та форми контролю

Навчальний матеріал розподілено за 2-ма модулями. Максимальна оцінка за кожний модуль складає 30 балів. Ще 40 балів студент може отримати на заліку.

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, фіксований виступ, наукова публікація з проблем управлінської діагностики) відповідь студента, звіт та презентація матеріалів самостійної роботи студента.

Формою підсумкового контролю є залік.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- МО 1. фронтальне опитування;

- МО 2. індивідуальне опитування;
- МО 3. презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних);
- МО 5. захист бізнес-кейсів, проєктів;
- МО 8. есе;
- МО 10. розв'язування практичних ситуацій;
- МО 11. тестування;
- МО 13. модульні контрольні роботи;
- МО 14. підсумковий контроль – залік.

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді).

Академічна доброчесність. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Обов'язковим є посилання на джерела інформації в разі використання чужих ідей, розробок, тверджень.

Відвідування занять. Відвідування занять є обов'язковою умовою виконання навчального плану дисципліни. Форми навчання визначені затвердженням графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти: Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол No109 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів (додатково 10 балів до підсумкової оцінки) при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Підсумковий контроль знань та компетентностей здобувачів освіти з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення заліку, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими темами, здатності практичного використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології курсу для розв'язання проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни «Організаційні структури управління»;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій;
- застосування аналітичних підходів;
- здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань, бачити слабкі й сильні сторони організації, обґрунтовувати можливості і загрози, що існують у зовнішньому середовищі організації;

- якість і чіткість викладення міркувань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Характеристики
А (90 – 100)	Всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Студент засвоїв теоретичні засади навчальної дисципліни, специфіку практичних і тестових завдань. Глибоко знає основну літературу, а також періодичні джерела та електронні ресурси. Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою. Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Системно інтерпретує програмний матеріал. Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання. Демонструє навички творчого мислення.
В (80-89)	Студент показав повні і достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності. Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень.
С (70-79)	Студент опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу. Засвоїв основні завдання і методи курсу. Вміє використовувати на практиці програмні завдання, розв'язувати тестові завдання. Проте, наявні певні неточності, помилки.
Д (60-69)	Продемонстровано знання лише базового програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю. Програмний матеріал викладається ним непослідовно із суттєвими неточностями та помилками у формулюванні наукової термінології. Знання суміжних дисциплін та новітніх наукових даних з навчальної дисципліни є слабкими. Допускає неточності, помилки при розв'язанні задач і тестів.
Е (50-59)	Недосконало і неповно дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з суттєвими помилками, частково, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача. Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
FX (35-49)	Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях. Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні.
F (1-34)	Має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки. Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
80-89	B	
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)												Кількість балів (залік)	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						40	100
T1	T2	T3	T4	T5	МКР	T6	T7	T8	T9	T10	МКР		
3	3	6	6	3	9	6	6	3	6	3	6		

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

8. Рекомендована література

8.1. Основна

1. Домарєв В. В. Система ситуаційного управління: Теорія, методологія, рекомендації. - Київ, 2017. 347 с.
2. Економічна діагностика: Підручник / В. Л. Дикань, І. В. Токмакова, В. О. Овчиннікова та ін. – Харків: УкрДУЗТ, 2022. 284 с.
3. Теорія та практика побудови організаційних систем управління: Навчальний посібник / О.П. Ващенко. - Київ: ДУТ, 2017. – 112 с.
4. Тюріна Н. М. Антикризове управління / Н. М. Тюріна, Н. С. Карвацка, І. В. Грабовська. - К. : ЦУЛ, 2022. 448 с.

8.2. Допоміжна

1. Адізес І. Як подолати кризу управління. Діагностика та лікування проблем керівництва. – Фабула, 2019. 448 с.

2. Близнюк А.О., Кудрявцева О.В. Сучасні методи інноваційного управління підприємством. *Економіка транспортного комплексу*. 2023. № 41. URL: <http://etk.khadi.kharkov.ua/article/view/277764/272527>
3. Бойда С.В. Інноваційні підходи до управління підприємствами в умовах діджиталізації економіки. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2022. Випуск I (85). С. 72-81. URL: <http://chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2022/v1/6.pdf>.
<https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4498>
4. Бойда С. Особливості менеджменту соціальних підприємств. *Теорія та практика менеджменту: матеріали Міжнар. наук.- практ. конф. (24-26 травня 2022 року) / Відп. ред. проф. Л. Черчик. Луцьк, 2022. 557 с. С. 49-52.* URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4452>.
5. Бойда С. Релокація бізнесу під час війни: проблеми та можливості. *Міжнародна безпека у світлі сучасних глобальних викликів. Країни Балтії – Україна: єдність, підтримка, перемога: збірник наукових праць. [Електронний ресурс].* Україна, Київ: КНЕУ, 2023. 411 с. С. 103-107. <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7358>
6. Бойда С.В. Соціально-психологічні аспекти управління персоналом підприємств у нестабільних зовнішніх умовах. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2014>
<https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6469>
7. Бойда С.В. Технології ситуаційного управління персоналом підприємства в умовах мінливості зовнішнього середовища. *Вплив обліку та фінансів на розвиток економічних процесів: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Берегове, 15 червня 2022 р.).* Ужгород : ФОП Сабов А. М., 2022. 498 с. С. 408-409. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4507>.
8. Болотнов Д. Особливості антикризового управління вітчизняними підприємствами. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 2. С. 171–176. URL: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/12/62>
9. Бочарова Н.А., Федотова І.В. Тайм-менеджмент в управлінні проектами корпорацій. *Економіка транспортного комплексу*. 2023. № 41. URL: <http://etk.khadi.kharkov.ua/article/view/277765/272528>
10. Колосінська М. І., Бойда С. В., Семенко О.О. Оцінка фінансового стану підприємства з метою удосконалення його фінансової стратегії. *Ефективна економіка*. 2020. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?op=1&z=7830>.
11. Маковоз О., Кузьменко Т. Концептуальні підходи оцінки інноваційного потенціалу підприємства. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут (економічні науки)*. 2022. № 2. С. 17-20. URL: <http://es.khpi.edu.ua/article/view/262382/258842>
12. Мойса В.В. Характеристика системи управління кризовими ситуаціями на підприємстві. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. № 7. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-7-04-06/2023-7-04-06>
13. Набока Р. М., Шукліна В.В. Особливості ситуаційного управління логістичною діяльністю харчових підприємств. *Агросвіт*. 2020. № 8. С. 94-99. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/8_2020/13.pdf
14. Омельченко А. І. Інтегрований підхід до ситуаційного управління бізнесом в умовах війни. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2023. №2. URL: <https://www.inter-nauka.com/issues/economic2023/2/8641>
15. Світлична В., Александрова С. Реінжиніринг бізнес-процесів HORECA: аспекти організаційного забезпечення. *Економіка та суспільство*. 2022. № 41. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1550/1491>.

16. Синик Й., Юрченко Г. Сучасні методи оцінювання персоналу на соціальних підприємствах. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1387/1337>.
17. Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
18. Офіційний сайт Громадської організації «Лабораторія законодавчих ініціатив». URL : <https://parlament.org.ua>.
19. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
20. Офіційний сайт Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України. URL: <http://ief.org.ua>.
21. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org/external/>
22. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua>.
23. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL : <https://mof.gov.ua/uk>.
24. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua> .
25. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua>.
26. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
27. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>